

d'gd door de Utrechtse schilderes, mevrouw EMMELOT-GABRIËLSE, dat voor immer de wand van de collegezaal zal sieren, immers: om met een variant op HOMERUS te eindigen: TALMA γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντιχῆτος ἄλλων, hij was iemand die tegen vele anderen opwoog.

Bilthoven, 20 December 1947

W. AKKERSDIJK

INGEZONDEN

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zo nodig enige bekorting aan te brengen

★

VERDWENEN HYPERTENSIES

Het Bestuur van de Afdeling Arnhem en Omstreken van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst is inzage verleend van de ingezonden stukken en de gevoerde correspondentie van resp. coll. dr. A. J. KAAS en E. A. COHEN inzake een zinsnede in het artikel van prof. dr. DE LANGEN „Verdwenen hypertensies” (1-9-47) over het gebruik van het woord „Concentratiekamp”.

Het Bestuur is van mening dat de gewraakte passage allerminst gelukkig gekozen is, daar ieder weet welk een zee van leed, ellende, dood en onmenselijke wreedheid identiek is met het begrip concentratiekamp.

Het Bestuur deelt geheel de zienswijze der inzenders en betreurt het, dat de redactie, wanneer zij er bezwaar tegen had de stukken in deze vorm te plaatsen, niet harerzijds een mededeling heeft gedaan, dat tot haar leedwezen de draagwijdte van genoemde zinsnede aan haar aandacht is ontsnapt.

Arnhem, 15 Dec. 1947

H. G. VAN HEUSDEN, *secr.*

Ter toelichting van het bovenstaande diene, dat de Clinische les van prof. dr. G. D. DE LANGEN over verdwenen hypertensies, en in het bijzonder over gedaalde bloeddruk bij zieken, die een tijdlang in een kamp hebben doorgebracht, eindigde met de verzuchting: „... soms bekruipt mij de lust om voor sommige mensen de beschikking te hebben over een klein concentratiekamp op het terrein van het ziekenhuis...”

Deze zin bracht een tweetal lezers tot uitlatingen, wier publicatie, naar onze overtuiging, de meeste lezers zouden hebben betreurd.

REDACTIE

OVER DE BEHANDELING VAN HET NAGEBOORTETIJDPERK

De slotzin van het artikel van coll. C. P. BURGER in het *N. T. v. G.*, 30 Augustus 1947, blz. 2479 luidt: Het is gewenst, dat collegae, die ermetrine op de bovenbeschreven wijze toepassen hun resultaat mededelen. Wij weten dan spoedig of deze methode ook gevaren meebrengt. Het slot van het artikel van prof. HOLMER in het *N. T. v. G.*, 13 September 1947, blz. 2611 luidt samengevat: Ermetrine-inspuiten in het nageboortetijdperk betekent spelen met vuur.

Naar aanleiding van bovenstaand wil ik het volgende vermelden: Ermetrine geef ik pas na het nageboortetijdperk. De éne maal dat een vroedvrouw ter plaatse ermetrine in het nageboortetijdperk inspoot, omdat de placenta niet wilde komen en de vrouw af en toe bloed verloor, vond ik ongeveer 1½ uur na de partus een hermetisch gesloten ostium. De losliggende placenta werd in narcose (door een specialist) verwijderd. Ik kreeg de indruk, dat de handgreep van CRÉDÉ door de vroedvrouw niet juist was toegepast, zodat het heel wel mogelijk is, dat coll. BURGER in dit geval, de nageboorte zou hebben te voorschijn gebracht voordat de portio zich sloot.

Mijn enige ervaring met ermetrine in het nageboortetijdperk is dus ongunstig geweest. Het zou m.i. pas toelaatbaar worden om ermetrine toe te passen

in het nageboortetijdperk, wanneer als zeker is vastgesteld, dat het de placenta altijd ruimschoots eerder losmaakt dan dat er ostiumtetanie kan ontstaan. De ervaring van coll. BURGER wijst in die richting en de veronderstelling blijft nog mogelijk, dat men in alle gevallen van placenta captiva te maken zou hebben gehad met een placenta, die wel tijdig los kwam te liggen in de uterus, maar niet tijdig werd verwijderd.

Toch loopt coll. BURGER het risico vroeg of laat met een placenta captiva te maken te krijgen. Dit lijkt niet verantwoord, omdat men naar mijn mening heel goed zijn doel bereikt zonder ermetrine. (Ook het geven van ermetrine na elk nageboortetijdperk komt in hoofdzaak ten goede aan eigen gemoedsrust).

In de klinische les van prof. HOLMER (in het kort: de placenta verwijderen zodra deze los ligt) in het *N. T. v. G.* van 16 Augustus 1947, welke les mij waarlijk uit het hart was gegrepen, wordt aangegeven hoe het bloedverlies tot een minimum kan worden beperkt. Reeds verscheiden jaren tracht ik de nageboorte steeds zo spoedig mogelijk te verwijderen, niet met de handgreep van CREDÉ, maar op minder ingrijpende wijze, niet uit gemakzucht, maar om onnodig bloedverlies achter de placenta te voorkomen en de baarmoeder de gelegenheid te geven zich verder te verkleinen.

Dit wordt door vele artsen gedaan en deze zullen eveneens vreugde hebben beleefd aan genoemde klinische les van prof. HOLMER, waarin deze behandelingswijze nu technisch wordt beschreven en van wetenschappelijk fundament voorzien. En met deze houding tegenover het nageboortetijdperk zou ik precies hetzelfde kunnen schrijven als coll. BURGER met de toepassing van ermetrine doet: 1e. de placenta komt snel en gemakkelijk, 2e. gering bloedverlies, 3e. ernstige nabloedingen heb ik niet meer gezien.

Aangezien niemand tot nu toe een enthousiast geluid liet horen over de klinische les van prof. HOLMER, meende ik dit thans te mogen doen.

Sneek, December 1947

H. GERRITSMa

DE POGING TOT HET BEHANDELEN VAN DIPHTHERIEBACILLEN-DRAGERS MET PENICILLINE

Vooruitlopend op een binnenkort verschijnende publicatie, wilde ik mijn adhaesie betuigen met de strekking van het artikel van collega w. H. BORST (*N. T. v. G.*, 92, 12, 1948). Op de afdeling voor besmettelijke ziekten in het Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam werd een nog groter aantal diphtheriebacillendragers als proef behandeld met penicilline, dat in de neus- en keelholte werd verstoven (gedurende drie dagen, alle drie uur, 500-1000 E. per cm³) of (en) intramusculair toegediend (100.000 E. p. d.). Een significant werking werd niet waargenomen. De uitkomsten werden uitsluitend beoordeeld op grond van de uitslag der *kweken* van de neus- en keelwat.

Moge deze opmerking eveneens kunnen bijdragen tot beteugeling van penicilline-verkwisting.

Amsterdam, 3 Januari 1948

J. E. MINKENHOF

AMOEBENDYSENTERIE

Naar aanleiding van het referaat van collega JENNER (*N. T. v. G.*, 91, IV, 3750) zou ik gaarne de volgende opmerkingen willen maken.

De Angelsaksers beschouwen *E. histolytica* als een obligaat pathogene parasiet en bijgevolg veronderstellen zij bij elke cystenuitscheider het voorkomen van grotere of kleinere amoebenzweren in de darm. Tegen deze hypothese zijn echter ernstige bezwaren te opperen.

FAUST deed in New Orleans een nauwgezet onderzoek naar het voorkomen van amoebenzweren bij personen, door ongevallen om het leven gekomen, en bevond 6 pCt. der gevallen positief. Naar aanleiding van een uitgebreid faecesonderzoek schat FAUST het percentage met *E. histolytica* besmette personen in diezelfde streek vele malen zo hoog. Er is dus wel een zeer grote gaping tussen deze 2 uitkomsten.